

XVII.-századi magyar nyelvű hadbíróági ítélet.

Az alábbiakban eredeti szövegében közöljük Sárosfalvi Bittó Gergely gyilkosának, Hölgye Andrásnak a győri hadbíróság előtt lefolytatott gyilkossági perét. Ennek a pernek az a nevezetessége, hogy a győri hadbíróság Horváth Ferenc katonai főbíró vezetésével mind a közbeeső végzéseit, mind pedig végítéletét, valamint a vádlott által kért perújításban kimondott ítéletét is magyar nyelven hozta meg. A vádlott pedig a saját mentiségére bemutatott német nyelvű bizonyítékoknak a vádló kezéhez leendő kiadását magyar nyelvű fordítással kérte, aminek a hadbíróság helyt is adott.

Ha nem is mondjuk, hogy ez a magyar nyelvű katonai ítélet unikum, mégis bátran merjük állítani, hogy ily ítéletlelvél ritkaság számba megy. Ezért tartottuk érdekesnek ezen ítéletlelvélnak, mely a Magyar Nemzeti Múzeumban letett Bittó levéltárban őrzetik. közzétételét.

Maga az eset és tárgyalása bővebb magyarázatra nem szorul, minden további nélkül követhető az eredeti szövege alapján. Legfeljebb csak arra kell röviden kitérnünk, hogy a gyilkosság mikor történt? A vád szerint az ítéletlelvél szövegéből kivehetőleg 1645 évi nyárutóján, „Kisasszonynap tájban“, azaz szeptember 8-ika körül, mint azt a vádló Bittó Lukács ügyvédje Csiba János állította.

Ezzel szemben a terheltnek eredetiben ugyan fenn nem maradt, tartalma szerint azonban a királyi kancellária előterjesztéséből ismert, még 1645 év őszén keletkezett kegyelmi kérvénye szerint az eset már korábban is történhetett, legalább erre mutatnak a kir. kancellária előterjesztésének „superioribus annis“ szavai. Valószínűbbnek tartjuk mégis azt, hogy a gyilkosság 1645 év ősz elején történt, mert a meggyilkolt Bittó Gergely testvérbátyja, a vádat emelő Bittó Lukács, mindenesetre legjobban tudhatta a tett elkövetésének idejét. Másrészt még e mellett szól az is, hogy a vádlott a katonai bíróság illetékességét is kifogásolta, azt állítván, hogy a tett elkövetésekor még nem volt katona s így reá nézve nem illetékes a katonai bíróság. Ezért érdekében állott a tett elkövetésének idejét néhány évvel előbbre tenni oly időpontra, mikor még nem volt a győri sereghez tartozó lovas katona. Egyébként az ügy érdemét illetőleg ennek nincs is fontossága.

A másik körülmény pedig, amelyre ki kell térnünk, annak a megállapítása, hogy a kir. kancelláriának előterjesztésében felem-

lített Kéry János, aki a gyilkosnak kegyelmet kért, ki volt. Alig szenvedhet kétséget, hogy ez a Kéry János nem lehet más, mint Nagykéri Kéry János, aki 1655-ben Balassa-Gyarmat várának kapitánya, 1642-ben báró, 1647-ben koronaőr és 1654-ben gróf.¹

A bűnpörnek a győri hadbíróság tárgyalását megelőzően be-
terjesztett kegyelmi kérvényre vonatkozó kir. kancelláriai elő-
terjesztés és vélemény szövege a következő:

„Andreas Hölgye exponit: contigisse superioribus annis, ut cum inter se ac Gregorium quondam Bito dictum, contentio oriretur, exindeque ad verbera devenit fuisse, paribus armis congressi, casu infelici ipsum Gregorium Bito in capite vulnerasset, eundemque incuria, ut credi potest chirurgi, post septem circiter hebdomadas mori contigisse.

Supplicat sibi gratiam perennem clementer elargiri.

Commendatur instantia eiusdem suae Maiestati humillime per dominum Joannem Kéry.

Opinio: stare in benigna suae Maiestatis benignitate, si dignabitur ipsi annualem saltem gratiam ob respectum domini Kery et ad eiusdem commendationem“.²

A hadbíróság előtt folyt tárgyalás és az ebből folyólag hozott ítélet és újított perbeli ítélet szövege a következő:

Nos Franciscus Horuáth iudex ordinarius, coeterique iurati assessores sedis iudiciariae militaris exercitus Hungarici praesidii Jauriensis, damus pro memoria, quod nobis die undecima Junii, in anno praesenti millesimo sexcentesimo quadragesimo octavo, hic in dicto praesidio Jauriensi, die videlicet et loco celebrationis sedis nostrae iudiciariae, pro faciendo moderativo iudicio causantibus pro tribunali sedentibus et constitutis nobilis Stephanus Chyba junior cum nostris et praemissa solemnibus protestatione, nomine et in persona nobilis Lucae Býtho de Saarosfalwa ut actoris contra agilem Andreám Heolgie, militem equestri ordinis praesidii huius Jauriensis, velut in causam attractam proposuerat quendam actionem Hungarico idiomate conscriptam huius modi sub tenore: Hogy mykeppen az elmúlt 1645 esztendeöben Kys Aszoný nap tayban, az megnevezett I.³ elvegezet gonosz szantszandekbul, az nehä Býtho Gergelt, ezen A.-nak ver szerint ualo attyafiat, mydeön szegheny jnejt Gieörriül Challókeözy házához akart uolna menny es az Dunan, a reueszek fogiatkozása miat, mingiárt által nem mehetet uolna, azon reueszeknek hývasokra akorý Kyrál Istvan neuü Remethey ember hazához bemenuen, es ott más emberseges emberekkel, chak kichin ideigh beszelgetett volna, ezen I. nem tudatik honnejt indittatuan, elszánt, gonosz szandekjabul, ugian ott Remethen, mely uagion Szigethkeözben, es Poson warmegieben, az megh irt Kýrál Janos leueles szennije alat semmit neký nem vetvén, chak eszeben sem vehette, az I. ký

¹ Nagy Iván: Magyarország családai. VI. k. 227—228. l.

² Orsz. Ltár, M. Kancell. propositiones et opiniones 1645 nr, 523 de dato 1645, XII. 9.

³ A szövegben előforduló I = in causam attractus, azaz alperes vagy vádlott, az A betű pedig annyi mint actor, vagyis felperes vagy vádló.

rántuán Pallossat, keminyen meghuagdalta, mely uagdalasok miatt, azon Býtho Gergel, chakugian hamar megh is holt. Minek okáert Orszaghunk teoruenye szerint, mely az illieten gilkosok feleöl megh irattatot, fejére valo sententiát pronuncialtatný, es annak executioját is peragaltatný kýuán az A. az megh irt I. ellen. Qua actoris actione audita, dictus in causam attractus personaliter astando, per procuratorem suum, nobilem Gregorium Cheokkeör protestatus de non consentiendo ad quaevis, sed reservando sibi facultatem de omnibus seorsim et singillatim, suo loco et tempore disputandi, excipiendi et probandi, paria actionis contra se erectae sibi dari petierat. Procurator autem actoris in contrarium asserebat, paria dari non posse nec debere, ex eo: Míuel illyen deliberatum homicidiumnak processusi essent breves, nemes személyeknek iollehet neha ex certis rationibus meghadattatnak, de itt maskeppen leuen az dologh, kýuánia az A. az I.-nak petitioját reýcialtatný. Procurator in causam attracti ragaszkoduan ez nemes Üítezleö Teorueny Széknek az Párok ký adasaban valo megh reogzcött ususához, feőkeppen in criminalibus, petierat ut supra. Actoris vero procurator, inhaerendo supradictatis, addiderat, hogj myuel tempore patrationis homicidy nem uolt uolna az I. eö feőlsege it ualo szolgáia, petierat ut supra, et producit inquisitiones et attestationes contra eundem I: admonendo cum paribus. Procurator I. similiter inhaerendo a se dictatis productorum quoque paria sibi iudicialiter decerni postulaverat. Unde nos talem tuleramus iudiciariam deliberationem: Míuel az A.-nak procuratora semmý melto ratiojt nem adhattja, melyekbül az par az I.-nak megh nem adattathatnek, az okaert ez generalis Üítezleö Teorueny Széknek be uett szokasa szerint feőkeppen az Causa criminalis leuen, ezen actionak pariaja es az productumoknak is az I.-nak megh adatik iudicialiter. Quibus obtentis causa praesens diem primum mensis July dilative attigerat, quo instante nobisque pro discutendis causis litigantium una existentibus, partium quoque procuratoribus legitime comparentibus actoris, qui videlicet in praeterito termino, cum iisdem petierat, iuxta contenta actionis suae in praeterito termino factae, iudicium et iustitiam sibi elargiri. In causam attracti vero, idem qui supra, praemissae suae protestatione inhaerendo allegaverat: Hogj míuel ezen causa nemes személyek keozeött inchoaltatot volna, az A. penigh nem is ezen Üítezleö Seregh Teorueny Szeký jurisdictionja alat uolna, jollehet az I. ezen Georý Seregh keozeott iratos ugian, mindaz által az praetensum factum is, minthogý nem az ideö alat, az mellyen az I. ezen Üítezleö allapatra atta magát, hanem mégh annak eleötte egjnehan esztendeöuel teörtént volna, annak okaert nemes személyére nezue leen az I.-nak varmegieje, kyanýa, iuxta articulos anni 1618. 20 et anni 1655. 75. azon varmegie Szekýre ezen causat relegaltatný, egieb arant protestal de non recedendo nemes szabadsagátul es ezen citalt Articulusoktul. Procurator actoris Tudomant teuen az I.-nak feleletin axt mongia, hogj dato sed non concesso, bator az I. nemes személy volna is, ký az A.-nak nem constal, ha az homicidak az helrül, az hol teortent az dologh el futnanak is, mind az által valamely bíroságh alat találtatnak, kyualltkeppen voluntarie homicidae meghfogattathatnak, es

az kÿnek iurisdictioniában vagion szemÿlÿe, az olljanokra teouent is pronuncialhatnak, az mint ky teszik az Neuzoliumi Decretum-nak, tudni illik 1545 esztendeobelinek 30-dik articulusabul, Matthiae 6. articulo 51 ad primum, Primi Wladislai articulo 82, Ittem Anni 1565 articulo 38 et alibi passim, azért meltán ezen Vitezleö Teoueny Szeken üleö býrák Uraim teouent pronuncialhatnak, az mint kÿuanja is az A. Procurator I. ulterius allegaverat: Hogj az A. nem dubitalhatna az I.-nak nemes voltaban, myreöl az elmult terminuson az maga procuratora asserálta, hogj ezen ket peöreös felek nemes szemÿlÿek uolnának es ha az nem elegseges, dato termino kesz megh probalnÿ nemességet, az citalt articulusok penigh az I.-ra es ezen Vitezleö Szekre nezue, az A.-nak nem suffragalnanak, miuel coram competentibus et ordinarijs iudicibus keolletik akarkynek is teouent vennÿ, iuxta regulam iuris, actor sequitur forum rei. Kÿuánia azért ut supra. Actoris procurator solenniter protestando, assercbat in contrarium, hogj az hol nemes embernek mongia az I., hogj iratta uolna eotet az A., in ea parte refert se ad priora sua allegata, melibül kÿ nem teszik az, hogj penigh nemes voltának býzonittására terminust kér az I., ez arant lattatik eleobbi feleletitül el tauozny es azt annihilalnÿ, myuel ez kÿuánságáual megh býrallotta býrák Urajmat, effele dolognak penigh megh bizonyittasa non in termino, hanem in instanti szokott lennÿ, kiuanja azért ez kÿuánságát az I.-nak reycialtatnÿ es cogalnÿ az megh felelesre. Post varias itaque et longas partium allegationes et exceptiones deliberatum fuerat eo modo: hogy myuel az I. Groff Generalis Urunk eö Nagysaga iurisdictionia alatt leueö szemÿlj, es az actio in erigáltatot ellene, azokaiert tartozik az I: ezen eö Nagysaga Uitezleö Teouenj Szekin, meritorie megh felelnÿ, es teouent recipialni, non obstante praerogativa nobilitari, ha szinten volna, a melj nem constal. Qua deliberatione nostra audita, procurator in causam attracti protestans super ea, non sponte, azt mongia (nem recedalna mindazáltal,) hogj Bÿtho Gergelt nem eö colte volna megh, es kesz is dato termino ez aránt valo ártatlanságát megh bizonyittannÿ, azon kÿuül akor is iuridicum remediumokal eelnÿ; cum poena indebitae. Procurator actoris Tudomany tetellel ellenben azt mongia, hogj miuel in praesentia minorum iudicum tagadná az I., hogj Bÿtho Gergel halálának eö volna oka, azért az A. arra szedettetet bizonsagit, mellyekett az eleobbi terminuson beadott volt, most is repetallya s kÿuania azokat ruminalnyi es calculalnÿ, s annak utánna teouent is pronuncialtatnÿ. Procurator in causam attracti protestando super allegatione actoris dicebat. hogj myuel az be adatot bizonságoknak szedese, nem ezen Szeken lett deliberatio szerint lett volna, melj okbul chak collateralisoknak mondattatnak, kiknek ez teouenben hel sem adattatik, kÿuánja azért azokat reycialnÿ, es az I.-nak. maga mentsegére való bizonyittasanak terminust adnÿ. Procurator actoris ulterius allegaverat, hogj myuel azon factum mas birák iurisdictionijaban teortent, kÿuánia, hogj beadott bizonságny pro reali attestatione et inquisitione vétessenek be, az myntt, ezen Geior varmegiej Szeken ez eleott valo esztendeokban Doczj Urak causaiában. hasonlo attestatioknak hel adatot, coram tribunali, más az, maga is az I. nem tagadhattja, hogj az A.-t egjne-

hanj rendbelj feö emberek által ez chelekedetirül requiralta, kész leuén contentalnÿ az megh holtak homagjumjárul az A.-t, kit most késeö tagadnÿ, az okaert az A. az be adatot bizonsagok valasÿ szerint finalis deliberatiot kÿuán birák Uraim által pronunciatnÿ. Procurator vero in causam attracti inhaerendo aequo supradictatis, ragaszkodik ezen vitezleö Szeknek be vett szokasához is. Quibus sic positus et allegatis nos deliberaveramus tali modo: Hogj mÿuel az A. által be adatot inquisitiok es attestatiok nem ezen Uitezleö teörueny Szeknek deliberatioiabol szedettnek, hanem annak eleötte, mely okbul collateralisoknak találtattak lenny, azert az A. in termino actiojat, az I. is oblatioia szerint ártatlan uoltát bizonichák megh. Qua deliberatione nostra audita, procurator actoris annectit, hogj mÿuel az be iratott attestatiokban nemelyek az bizonságok keözül medio tempore megh holtanak, azokrul protestal és akar azoknak is bizonyításakal, ez jeövendeö teöruenykor elnÿ. Et sic causa praenotata, ad diem decimum quintum mensis Julij [dilative attigerat], praesente quo adveniente, nobisque pro discutendis causis litigantium pro tribunali simul constitutis, procurator actoris, Nobilis Michael Czunko, cum nostris et solenni protestatione allegaverat, hogy hoszu pereben bochatkoznÿ, es az I.-nak hoszu feleletinek consentialni ne láttassek, akarna ezen Uitezleö Teörueny szekbely birák Uraim deliberatiojának eleget tennÿ, beadgia bizonsaginak vallásit sub littera A. Azon kÿuül, mÿnt hogj az eleobbi terminuson az A. azzal is aianlotta volt magát, hogj az megh holt emberek tanuvallasival is akarna élnÿ ebben az processusban, producallya az aránt is azon megh holt személyek vallásit sub littera B., kiknek holtok kÿ teczik szolgabÿro es eskütt Uramek relatioiabol, azon kÿuül, minthogj ennek eleötte is ezen vitezleö szeken feön forgot nemÿnemw collateralis attestatio is, pro meliori eliquidatione rei, azt is producallya sub littera C., mellyekett kÿuán hogj bÿrák Uraim ruminaluan és calculaluan, az I. ellen capitalis sententia pronunciatassek. Procurator in causam attracti asserebat protestando, hogj ne láttassek az A.-nak beadott bizonsaghÿ vallásira consentialnÿ, kÿvännya azoknak pariaiat, az mellyek ennek eleötte valo terminuson producallya nem lettenek uolna. Vgimint sub littera A. es ugian most az I.-nak mentsegére valo bizonsagok vallásit is az deliberatio szerint, in scriptis et litteris A. B. et C. be adgia, kiknek is pariait hasonlokeppen iudicialiter kÿ adnÿ kÿuánja, az nemett irásnak magjarra fordittásáual. Procuratores itaque partium ultrocitroque testium fassiones producendo, paria earundem iudicialiter sibi dari postulaverant. Nobis quoque ita deliberantibus. Tandem causa praesens in huiusmodi partium extraditione pendens, ad diem vigesimum sextum augusti devenerat. Quo instante et nobis in loco praenotato simul existentibus, procurator actoris nobilis Michael Czunko cum nostris protestando petierat, hogÿ ez. nemes Vitezleö Teörueny szeken wleö birák uraim az beadott bizonsaginak vallásit ruminaluan es calculaluan, azoknak es az Actionak is continetiaja szerint, az I. ellen finalis sententiat pronuncialljanak. Amÿ penigh az I.-nak be adot bizonsaghÿ vallásit illeti, melljeket mentsegére be adott, azok nekÿe semmit sem hasznalnak, seött inkab ellene vannak es val-

lanak nemelleyek keözüleök, mert az elseö rendbeliek chak hallowást vallanak, oly embertül penigh az kÿ az dologhnak allapattájához nem sokat ért, hallomásnak penigh Országunk éleö teoruenye szerint, ugimint par: 2 Tit.: 27 dik semmÿ hel nem adatik. Az másik rendbeli tanuk vallásinak is hel nem adattathatik, mert kérkütt (!) Tanu vallásának, nem hogj illjen derekas helen leueö Teöruen szekben, de chak paraszt helenn is hele ninch es nem lehet. Más az, unus testis pro nullo reputaretur: accidal az is, hogi azon egy Tanunak vallását az posonÿ Tanuk telliessegeel semmisse teszik, miuel az egj Tanu azt vallotta, hogi sem eret sem inat nem sértet uagásáual az I. azok penigh azt valljak, hogi halalos sebek uoltanak Bytho Gergelen, mellyek causalták halalát, es igj az bizonságok contrarialkodnak egimással, kiket kiuan telljessegeel reÿcialtatnÿ es cassaltatnÿ az A.: varuán teöruent az 1563-dik esztenteobeli 63 dik articulushnak continentia szerint az I. ellen pronuncialnÿ. Procurator in causam attracti qui in praerteritis terminis, inhaerendo superius a se dictatis. Tudomant teuen az A. procuratorának allegatioin es be adott bizonsaginak vallás tételin, az kik tudnÿ illik, vallást tesznek ugian valamÿ vagdalás feleöl, hogi nemelleyek látták s nemelleyek hallották volna, de hogi azon vagdalasnak idejen holt uolna megh Bÿtho Gergel, nem vallják, miuel penigh az utannis sok ideigh élt Bÿtho Gergel, nem láttathatnak vallást es iteletet tennÿ arrul, hogi egialtalljaban azon uagdalás miat, mellyet láttak, holt uolna megh Bÿtho Gergel. melynek ellenkezeseben az I.-nak bizonsághÿ niluán valo vallást tesznek az Posonÿ második, es Samarjaÿ negiedik bizonsaghin kiüül, hogi az Samarjaÿ Barbelnek, gondviseletlen auagi tudatlansága miat mérgesedet es nehezedett uolna megh Bÿtho Gergel. mely abbul is kiteczik, hogi az posonÿ Barbelok curaiia alá nem uitetet volna az sebes, ha az Samarjaÿ Barbelnak meghirt fogiatkozását nem látták volna; az Lipothon lakozó bizonságh penigh magátul is ez Atul, hallotta beszelnÿ, a minthogi Bÿtho Gergel felesége is azont mondotta, hogi ha ezen bizonsághtul, ugi mint Barbel Janostul, Bÿtho Gergelt el nem vittek volna, megh giogitotta uolna; az Posonÿ elseö bizonság is, az Barbelnak gondviseletlen uoltát adgia okul, az Samarjaÿ elseö, es második bizonságh is, az kik uicinusok léuén, hathatob bizonságok lehetnek, más tanukban ualo bizonsagoknal, hasonlokeppen az Samarjaÿ Barbelnek gondviseletlen uoltat vallják, holott Morocz Farkas uramtul hallották, hogi ezen okert pallost, es nem Barbelságot érdemlene az Barbel, kyuanÿa az okaert, hogj az I. ezeknek calculálásÿ utan feöl szabadittassek. Procurator actoris, ulterius replicaverat: Ragaszkodnak mind az actiohoz, s be adott bizonsaginak vallásihoz, el hagia hosszu feleletét mellyet tehetne, ha az ideönek mÿ uoltat nem tekintene, mindazáltal, miuel az I. lattatik ereösittenÿ maga oblatiojat, hogÿ tudnÿ illik, Bÿtho Gergel az Samarjaÿ Barbelnek gondviseletlensége es nem az sebek miatt holt uolna megh, ez ratiojat az I.-nak heltelennek mongia lennÿ, s nem is teczik az kÿ, hogi ugi volna, kyt chak abbul is, az mitt az posonÿ ket Tanu vall, megh ruminalhatnak birák Uraim, holott mind az ketö az I. ellen fateal, es dato sed non concessio, ha az ugi uolt uolna is, a meli nem constál, mindazonal, miert hogi az I. procurator

egi feleöl az Barbelt akarja büneösse tennő, masfeleöl penigh azon I. az actorhoz egynehán rendbely emberekett, alkuuásnak es bekellesnek okaert küldeött, azt mongiak penigh az teoruenben: qui cum adversario paciscitur, crimen confitetur, azaz valaki ellenségével szerződik, auagi alkuuasban indul, magát az büneösse teszi [... ..] az I.-nak oda feöliratot replicajabul is kyteczik az, hōgi az I. procuratorja, ezen factumot nem tagadta, kyrül az A. valamint akor, most is az szerint protestal, es kyuanja, minthōgy contra confitentes nem kyuantatik egieb, hanem hōgi finalis deliberatio es sententia pronunciantassek az I. ellen. Procurator vero in causam attracti protestando allegaverat, hōgi az hol az A. procuratorja alkuuast emlegett, az melihez (recedálván bizonsághy vallásitul) láttatik ragaszkodny, de az nem constal, es dato sed non concessio, ha teortenik is neha affele alkuuasra valo hailandóságh, de nem mindenkor pro confessione criminis, hanem giakrabban, pro redimenda vexatione, hōgi penigh az I. procuratorja fatealta uolna az eleött valo terminuson az praetensum factumott, az mint az A. procuratorja ereösitti, hōgi az küleömben legien, kyteczik abbul, hōgi az bizonyittás mynd az kétt félnek itilte az teörueny meliben most is fűgh ezen causa, mert ha az I. procuratorja meg uallotta volna az factumot, nem kyuantatot volna az bizonsagh vetés, kyuan azért ut supra, az bizonságok calculálásy utan feöl szabadulast az I.-nak. Procurator actoris ragazkoduan oda feöl lett allegatiojhoz, kyuan az beadott bizonságok vallásinak calculálása utan, az I. fejere finalis sententiat pronuncialni, bírák Uraim által. Quorum testium fassionibus perceptis et sane intellectis, habito inter nos praematurō consilio et calculatione praetulatorum testium ruminata, iudicandum commiseramus eo modo: Mivel az A. által beadott tüz bizonságoknak uallásibul, kik az factumot szemekel látták, uilagossagha jűtt az, hōgi Heolgie Andras által lett vagdalások miat holt megh Bűtho Gergel, hōgi penigh ex praeconcepta malitia chelekedte az I., azt is azon bizonságok keözül nemelljek megh uallják, es hōgi azon gonosz chelekedetre regen szandekia uolt az I.-nak, de eleöb ueghez nem uihette, kit magatul az I.-tul, az uagdalás után hallották azon tanuk, es hōgi mikor barbelert akartak uolna is mennő, eszenben veuen az I. es loua hátán forgolodva azt kiáltotta monduán, valakő az esse fia barbelert megien, utanna megiek, es megh leöueöldeözeöm, had halljon meg az esse lelek fia, kibül is kyteczik, hōgi nem casualiter lett halála Bűtho Gergelnek, hanem az I. deliberato animo patrálta az homicidiumot: accedal az is, hōgi az I.-nak maga mentsegére Posombul hozatot bizonsághy is azt uallják, hōgi az halalos sebek, mellyek Heolgie Andrastúl lettenek, causálták Bűtho Gergelnek halálát, de azon bizonsághnak egike azt is niluán vallja, hōgi nem tulajdonithatny az Samarjaő Barbelnek, hanem az halalos sebeknek az A. eochenek halálát: az teöb bizonsághi is az I.-nak semmit maga mentsegére nem militálnak, myuel csak valamő hallomast mondanak. Mely bizomos ratiokra nezue az I. Heölgie Andras. Feő vételre iteltetett. Judicialiter qua deliberatione audita, procurator succumbentis I. protestando, a generoso domino Francisco Horuath iudice nostro primario bellico, literas quasdam novi iudicii in ea duntaxat parte, in

qua ipsi onerosum iudicium pronunciatum fuisset, impetraverat et ad ea contenta memoratum Actorem et triumphantem coram nobis citari et certificari curaverat. Causaque in huiusmodi novo iudicio pendens, diem 16 Septembris anni currentis, attigerat; quo instante nobisque in praedicto sedis nostrae iudiciariae loco, pro dirimendis et discutiendis causis litigantium, conventum habentibus iudiciale, memoratus in causam attractus personaliter astando allegaverat hoc modo, hogÿ myuel procuratora ithon nem volna, eleghtelen az novumnak prosequalására, meli okbul kÿvána touab valo terminust. Procurator autem actoris nunc vero I. Tudomanÿ tetellel azt mongia, hogÿ az I.-nak auagi exponens mentsegenek hel nem adattathatnek, mÿuel eléghe ideje uolt miulta novumot impetrált, kinek jmar harom heti es feolpeoresse téuén magát az novum mellet citaltatuán az I.-t is alias A.-t azon novum melle, mintt Actornak kesznek kellett uolna lenny, az mint Orszagunk teörue nye dictallja, es rea készülhetet uolna, myuel penigh az novumnak revisioja egy terminusra valo, ez okbul kÿuánya az I. alias A. hogi in instanti adgia okat az exponens, mÿert uette uolna az novumott, egyebarant dictaluan az Orszagunk teoruenve, ugimint anni 1518. art 29 hogi valakÿ az novumot veszÿ, es annak melto okat nem adhattja, eo facto succumbal, az szerint kÿuánnya most is az eleott lett deliberatiot, birák urajm által helen hagiatnÿ, nem obstaluan allegatio vindemiae, mely méghe derekasan nincs, seot el sem kezdetet, de ha az exponens mentsege heles lehet, sokal inkab mentheti magát az A. az sok gonosz utaknak mÿ uolta miat, mindazon altal teoruent vár. Unde nos ad instantiam procuratoris A. penes novum I. talem tuleramus iudiciariam deliberationem: Miuel orszagunk teoruenye azt tartja, hogi az novum unius termini legien, kit ha az impetrans nem prosequal, eo facto succumbal, meli melleol birák Uraim is nem receddalhatván, az elmult terminuskor lett es pronunciatot deliberatiot most is helen hatták, tudnÿ illik hogi az I.-nak alias exponensnek feje vetessek. Super...

A „super” szóval az oklevél megszakad. Véleményünk szerint azonban már csak az utolsó két-három sor hiányozhat. Erre mutat a „super” szó is, mely nyilvánvalólag kezdő szava annak a mondatnak, mely körülbelül úgy szokott szólni, hogy „amiről ezen bizonyáglevelünket az érdekelt feleknek ezért és ezért kiadtuk, kelt itt és itt, ekkor és ekkor”.

Végrehajtatott-e az ítélet vagy sem, nem tudjuk, mivel e részben adatokat sem a családi levéltárban nem találtunk, sem pedig egyebütt felkutatnunk nem sikerült.

Közli: Dr. Bittó Béla.